

ΧΑΡΟΥΚΙ
ΜΟΥΡΑΚΑΜΙ

ΣΕ

ΠΡΩΤΟ

ΕΝΙΚΟ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ - ΕΠΙΜΕΤΡΟ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΚΙΜΟΥΛΗΣ

ΣΕ
ΠΡΩΤΟ
ΕΝΙΚΟ

ΤΙΤΛΟΣ ΒΙΒΛΙΟΥ: **Σε πρώτο ενικό**
ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΩΤΟΤΥΠΟΥ: Ichinshō Tansū
ΤΙΤΛΟΣ ΑΓΓΛΙΚΗΣ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗΣ: First Person Singular
Από τις Εκδόσεις Alfred A. Knopf, Νέα Υόρκη 2021
ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Haruki Murakami
ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ: Βασίλης Κιμούλης
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ – ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ: Δέσποινα Γιανναρούδη
ΜΑΚΕΤΑ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ: Τζίνα Γεωργίου
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ: Γεωργία-Στέλλα Γυφτοπούλου

© Haruki Murakami, 2020

All rights reserved.

Originally published by Bungei Shunju Ltd., Tokyo 2020.

© Φωτογραφίας εξωφύλλου: Danny Green/naturepl.com

© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2023

Πρώτη έκδοση: Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ, Μάρτιος 2023

Έντυπη έκδοση ISBN 978-618-01-4910-4

Ηλεκτρονική έκδοση ISBN 978-618-01-4911-1

Τυπώθηκε στην Ευρωπαϊκή Ένωση, σε χαρτί ελεύθερο χημικών ουσιών, προερχόμενο αποκλειστικά και μόνο από δάση που καλλιεργούνται για την παραγωγή χαρτιού.

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις του Ελληνικού Νόμου (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής αδείας του εκδότη κατά οποιονδήποτε τρόπο ή μέσο αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, διανομή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση, παρουσίαση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή (ηλεκτρονική, μηχανική ή άλλη) και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε.

Από το 1979

Έδρα:

Τατοίου 121, 144 52 Μεταμόρφωση

Βιβλιοπωλείο:

Εμμ. Μπενάκη 13-15, 106 78 Αθήνα

Τηλ.: 2102804800 • fax: 2102819550

PSICHOGIOS PUBLICATIONS S.A.

Publishers since 1979

Head Office:

121, Tatoi Str., 144 52 Metamorfossi, Greece

Bookstore:

13-15, Emm. Benaki Str., 106 78 Athens, Greece

Tel.: 2102804800 • fax: 2102819550

e-mail: info@psychogios.gr

www.psychogios.gr • <http://blog.psychogios.gr>

© Haruki Murakami, 2020 / © ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2023

ΧΑΡΟΥΚΙ ΜΟΥΡΑΚΑΜΙ

ΣΕ

ΠΡΩΤΟ

ΕΝΙΚΟ

Μετάφραση από τα αγγλικά – επίμετρο: Βασίλης Κιμούλης

ΑΛΛΑ ΕΡΓΑ ΤΟΥ ΧΑΡΟΥΚΙ ΜΟΥΡΑΚΑΜΙ
ΑΠΟ ΤΙΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ

- Νορβηγικό δάσος*, μτφρ. Αργυρώ Μαντόγλου, 2012
IQ84 – Βιβλίο 1, μτφρ. Μαρία Αργυράκη, 2012
IQ84 – Βιβλίο 2, μτφρ. Μαρία Αργυράκη, 2012
IQ84 – Βιβλίο 3, μτφρ. Μαρία Αργυράκη, 2013
Τις μικρές ώρες, μτφρ. Μαρία Αργυράκη, 2013
Ο άχρωμος Τσουκούρου Ταζάκι και τα χρόνια του προσκυνήματός του, μτφρ. Μαρία Αργυράκη, 2014
Ο Κάφκα στην ακτή, μτφρ. Αργυρώ Μαντόγλου, 2015
Σκοτώνοντας τον Κομεντατόρε – Βιβλίο 1,
μτφρ. Βασίλης Κιμούλης, 2022
Σκοτώνοντας τον Κομεντατόρε – Βιβλίο 2,
μτφρ. Βασίλης Κιμούλης, 2022
Το κουρδιστό πουλί, μτφρ. Αργυρώ Μαντόγλου, 2022
Χαρούκι Μουρακάμι & Σέιτζι Οζάουα,
Περί μουσικής και μόνο, μτφρ. Σταύρος Παπασταύρου, 2022

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Αφρόκρεμα **9**

Πάνω σ' ένα πέτρινο μαξιλάρι **31**

Ο Τσάρλι Πάρκερ παίζει μπόσα νόβα **49**

With the Beatles **69**

Εξομολογήσεις μιας μαϊμούς από τη Σινάγκαουα **111**

Καρναβάλι **141**

Η ποιητική συλλογή των Γιακούλτ Σουόλουζ **171**

Σε πρώτο ενικό **195**

Επίμετρο του μεταφραστή **211**

ΑΦΡΟΚΡΕΜΑ

Διηγούμαι λοιπόν σ' έναν νεότερο φίλο μου ένα παράξενο περιστατικό που συνέβη όταν ήμουν δεκαοκτώ. Δε θυμάμαι καλά γιατί το ανέφερα. Απλώς έτυχε να έρθει στην κουβέντα ενώ μιλούσαμε. Θέλω να πω, ήταν κάτι που είχε συμβεί πριν από πολύ καιρό. Αρχαία ιστορία. Κι εκτός αυτού, δεν κατάφερα ποτέ να καταλήξω σε κάποιο συμπέρασμα.

«Είχα ήδη αποφοιτήσει τότε από το λύκειο, αλλά δεν πήγαινα ακόμη στο πανεπιστήμιο», εξήγησα. «Ήμουν αυτό που αποκαλούν “ακαδημαϊκός ρόνιν”, ένας φοιτητής που απέτυχε στις εισαγωγικές εξετάσεις για το πανεπιστήμιο και περιμένει να δοκιμάσει ξανά. Όλα ήταν στον αέρα, θα λέγαμε», συνέχισα, «αλλά αυτό δε μ' ενοχλούσε ιδιαίτερα. Ήξερα ότι, αν το ήθελα, θα μπορούσα να φοιτήσω σε κάποια σχετικά αξιοπρεπή ιδιωτική σχολή. Αλλά οι γονείς μου επέμεναν να δοκιμάσω να περάσω σε κρατικό πανεπιστήμιο, κι έτσι έδωσα εξετάσεις, γνωρίζοντας εξαρχής ότι αυτή η ιστορία θα κατέληγε σε φιάσκο. Κι όπως ήταν αναμενόμενο, απέτυχα. Εκείνη την εποχή οι εξετάσεις για το πανεπιστήμιο περιλάμβαναν υποχρεωτικά και μαθηματικά, κι εγώ δεν είχα το παραμικρό ενδιαφέρον για τον λογισμό. Ξόδεψα την επόμενη χρονιά κατά κύριο λόγο σκοτώνοντας τον χρόνο μου, σαν να κατασκεύαζα ένα άλλοθι. Αντί να

τρελαθώ στα φροντιστήρια για να προετοιμαστώ να ξαναδώσω εξετάσεις, πηγαινοερχόμουν στην τοπική βιβλιοθήκη και βυθιζόμουν στην ανάγνωση ογκωδών μυθιστορημάτων. Οι γονείς μου φαντάζονταν ότι πήγαινα εκεί για να μελετήσω. Τι να κάνουμε, έτσι είναι η ζωή. Το έβρισκα πολύ πιο ευχάριστο να διαβάζω Μπαλζάκ παρά να εμβαθύνω στις αρχές του λογισμού».

Στις αρχές Οκτωβρίου εκείνου του έτους έλαβα μια πρόσκληση για ένα ρεσιτάλ πιάνου από ένα κορίτσι που ήταν μία τάξη μικρότερη από μένα στο σχολείο κι έκανε μαθήματα πιάνου με τον ίδιο δάσκαλο. Μια φορά είχαμε παίξει μαζί ένα μικρό κομμάτι του Μότσαρτ για τέσσερα χέρια. Όταν έγινα δεκάξι ωστόσο, σταμάτησα να κάνω μαθήματα, κι από τότε δεν την είχα ξαναδεί. Έτσι, δεν καταλάβαινα γιατί μου είχε στείλει αυτή την πρόσκληση. Μήπως ήταν τσιμπημένη μαζί μου; Σε καμία περίπτωση. Ήταν ελκυστική, δεν υπήρχε αμφιβολία, αν και όχι ο τύπος μου όσον αφορά την εξωτερική εμφάνιση. Ντυνόταν πάντα πολύ μοντέρνα και πήγαινε σ' ένα πανάκριβο ιδιωτικό σχολείο θηλέων. Κάθε άλλο παρά το είδος του κοριτσιού που θα ερωτευόταν ένα αδιάφορο, συνηθισμένο αγόρι σαν εμένα.

Όταν παίξαμε μαζί εκείνο το κομμάτι, κάθε φορά που έκανα φάλτσο μού έριχνε ένα ξινισμένο βλέμμα. Έπαιζε πιάνο καλύτερα από μένα, γι' αυτό συνήθως ήμουν υπερβολικά σφιγμένος, κι όποτε καθόμασταν δίπλα δίπλα για να παίξουμε, τα έκανα μαντάρα με τις νότες. Επίσης, της έριχνα συχνά σκουντιές με τον αγκώνα. Δεν ήταν και τόσο δύσκολο κομμάτι και, επιπλέον, είχα το ευκολότερο μέρος. Κάθε φορά που τα έκανα θάλασσα, το πρόσωπό της έπαιρνε μια έκφραση σαν να έλεγε «Λυπήσου με». Και πλατάγιζε τη

γλώσσα της αποδοκιμαστικά – όχι πολύ δυνατά, αλλά πάντως αρκετά ώστε να φτάνει στα δικά μου αυτιά. Μπορώ ακόμη ν' ακούσω αυτόν τον ήχο, μέχρι και τώρα. Πιθανότατα έπαιξε κάποιον ρόλο στην απόφασή μου να εγκαταλείψω το πιάνο.

Όπως και να 'χει, η μόνη σχέση που είχαμε ήταν ότι έτυχε να σπουδάζουμε στο ίδιο ωδείο. Λέγαμε ένα γεια όποτε πέφταμε ο ένας πάνω στον άλλον, αλλά δε θυμάμαι να μοιραστήκαμε ποτέ τίποτα προσωπικό. Έτσι, το γεγονός ότι είχα λάβει ξαφνικά μια πρόσκληση για το ρεσιτάλ της (όχι σόλο, αλλά ομαδικό με τρεις πιανίστες) ήταν εντελώς αναπάντεχο κι είχα πραγματικά παραξενευτεί. Αν όμως διέθετα κάτι σε αφθονία τότε, αυτό ήταν ο χρόνος, κι έτσι επιβεβαίωσα ότι θα παρευρισκόμουν. Ένας λόγος που το έκανα ήταν επειδή ήμουν περιέργος ν' ανακαλύψω τι κρυβόταν πίσω απ' αυτή την κίνηση – αν υπήρχε πράγματι κάποιο κίνητρο. Γιατί ύστερα από τόσον καιρό μού είχε στείλει αυτή την απροσδόκητη πρόσκληση; Ίσως είχε κάνει προόδους στο πιάνο και ήθελε να μου δείξει πόσο δεξιότεχνος ήταν. Ή μπορεί να επιθυμούσε να μου μεταφέρει κάποιο προσωπικό μήνυμα. Με άλλα λόγια, πάσχιζα να βρω έναν τρόπο να ικανοποιήσω την περιέργειά μου κι έσπαγα το κεφάλι μου με κάθε είδους εικασίες.

Η αίθουσα όπου θα γινόταν το ρεσιτάλ βρισκόταν στην κορυφή ενός από τα βουνά του Κόμπε. Πήρα ένα τρένο των Σιδηροδρόμων Χάνκιου για να φτάσω όσο πιο κοντά μπορούσα κι ύστερα επιβιβάστηκα σ' ένα λεωφορείο, που άρχισε να σκαρφλώνει σ' έναν απότομο ελικοειδή δρόμο. Ύστερα από μια σύντομη διαδρομή, έφτασα σε μια μετρίου μεγέθους αίθουσα συναυλιών η ιδιοκτησία και η διαχείριση

της οποίας ανήκαν σ' έναν κολοσσιαίο όμιλο εταιρειών. Δε γνώριζα ότι υπήρχε τέτοιος χώρος εδώ, σ' ένα τόσο άβολο σημείο στην κορυφή ενός βουνού, σε μια ερημική γειτονιά με πολυτελείς κατοικίες. Όπως μπορείτε να φανταστείτε, υπήρχαν ένα σωρό πράγματα στον κόσμο που δε γνώριζα.

Αισθανόμουν ότι έπρεπε να της πάω κάτι για να την ευχαριστήσω που με είχε προσκαλέσει, κι έτσι διάλεξα από ένα ανθοπωλείο κοντά στον σταθμό διάφορα λουλούδια που μου φάνηκε ότι ταίριαζαν στην περίπτωση και τους ζήτησα να μου φτιάξουν ένα μπουκέτο. Ακριβώς εκείνη τη στιγμή εμφανίστηκε το λεωφορείο και πήδηξα μέσα. Ήταν ένα ψυχρό κυριακάτικο απόγευμα. Ο ουρανός ήταν καλυμμένος από πυκνά γκρίζα σύννεφα και φαινόταν ότι από λεπτό σε λεπτό θ' άρχιζε να πέφτει μια παγωμένη βροχή. Ωστόσο δε φυσούσε καθόλου. Φορούσα ένα απλό λεπτό πουλόβερ μέσα από ένα γκρίζο σακάκι ψαροκόκαλο με μια αδιόρατη μπλε απόχρωση και είχα ένα σακίδιο από караβόπανο κρεμασμένο στον ώμο. Το σακάκι ήταν πολύ καινούργιο, το σακίδιο πολύ παλιό και φθαρμένο. Και στο χέρι κρατούσα ένα φανταχτερό μπουκέτο με κόκκινα λουλούδια τυλιγμένο με σελοφάν. Όταν ανέβηκα στο λεωφορείο ντυμένος έτσι σαν γαμπρός, έπιασα τους άλλους επιβάτες να μου ρίχνουν κάθε τόσο ματιές. Ή τουλάχιστον έτσι μου φάνηκε. Ένωσα τα μάγουλά μου να ανάβουν. Εκείνη την εποχή κοκκίνιζα με το παραμικρό. Και το κοκκίνισμα δεν έλεγε να φύγει.

«Τι στην ευχή γυρεύω εδώ πέρα;» αναρωτήθηκα όπως καθόμουν μαζεμένος, δροσίζοντας τα αναψοκοκκινισμένα μάγουλά μου με τις παλάμες μου. Δεν επιθυμούσα ιδιαίτερα να δω αυτό το κορίτσι, ούτε ν' ακούσω το ρεσιτάλ πιάνου. Γιατί λοιπόν είχα φάει όλο μου το χαρτζιλίκι για ένα

μπουκέτο λουλούδια και είχα κάνει όλον αυτόν τον δρόμο μέχρι την κορυφή ενός βουνού ένα μουντό κυριακάτικο απόγευμα του Νοεμβρίου; Μάλλον κάτι δεν πήγαινε καλά μ' εμένα που είχα πάει κι είχα ρίξει στο κουτί του ταχυδρομείου την επιβεβαίωση της παρουσίας μου στο ρεσιτάλ.

Όσο ψηλότερα ανεβαίναμε στο βουνό, τόσο πιο λίγους επιβάτες είχε το λεωφορείο, κι όταν φτάσαμε στη στάση μου, είχαμε απομείνει μόνο ο οδηγός κι εγώ. Κατέβηκα και ακολούθησα τις οδηγίες της πρόσκλησης, παίρνοντας ένα ελαφρώς ανηφορικό δρομάκι. Κάθε φορά που έστριβα σε μια γωνία, πρόβαλλε φευγαλέα το λιμάνι κι ύστερα χάνονταν πάλι από τη θέα. Ο συννεφιασμένος ουρανός ήταν βαρύς σαν να τον είχαν καλύψει με μολύβι. Υπήρχαν πολλοί γερανοί κάτω στο λιμάνι, κι έτσι όπως υψώνονταν στον αέρα, έμοιαζαν με κεραίες κάποιων αδέξιων πλασμάτων που είχαν συρθεί έξω απ' τον ωκεανό.

Τα σπίτια κοντά στην κορυφή της πλαγιάς ήταν μεγάλα και πολυτελή, με ογκώδεις πέτρινους τοίχους, εντυπωσιακές πύλες και διθέσια γκαράζ. Οι θαμνοφράχτες με τις αζαλέες ήταν προσεκτικά κουρεμένοι. Άκουσα από κάπου κάτι που έμοιαζε με γάβγισμα τεράστιου σκύλου. Γάβγισε δυνατά τρεις φορές και ύστερα, σαν να τον μάλωσε κάποιος αυστηρά, σταμάτησε απότομα και απλώθηκε παντού ησυχία.

Καθώς ακολουθούσα τον απλό χάρτη που ήταν τυπωμένος στην πρόσκληση, κυριεύτηκα από ένα ανησυχητικό ακαθόριστο προαίσθημα. Κάτι δεν πήγαινε καλά. Πρώτα απ' όλα, δεν υπήρχε ψυχή στον δρόμο. Από τη στιγμή που κατέβηκα απ' το λεωφορείο δεν είχα συναντήσει κανέναν.

Διασταυρώθηκα, βέβαια, με δύο αυτοκίνητα, αλλά κατηφόριζαν την πλαγιά, δεν ανέβαιναν προς τα πάνω. Θα περίμενα να δω περισσότερο κόσμο, εφόσον σε λίγο επρόκειτο ν' αρχίσει εδώ ένα ρεσιτάλ. Ωστόσο βασίλευε απόλυτη ησυχία σε όλη τη γειτονιά, λες και τα πυκνά σύννεφα ψηλά στον ουρανό κατάπιναν κάθε ήχο.

Μήπως δεν είχα καταλάβει καλά;

Έβγαλα την πρόσκληση από την τσέπη του σακακιού μου για να ελέγξω ξανά τις πληροφορίες. Ίσως δεν τις είχα διαβάσει σωστά. Τη μελέτησα προσεκτικά, αλλά δεν έβρισκα κανένα λάθος. Ήταν ο σωστός δρόμος, η σωστή στάση λεωφορείου, η σωστή μέρα και ώρα. Πήρα μια βαθιά ανάσα για να ηρεμήσω και το έπιασα πάλι από την αρχή. Το μόνο που μπορούσα να κάνω ήταν να πάω μέχρι την αίθουσα συναυλιών και να βεβαιωθώ.

Όταν τελικά έφτασα στο κτίριο, η μεγάλη ασφάλινη πύλη ήταν ερμητικά κλειστή. Γύρω της ήταν τυλιγμένη μια χοντρή αλυσίδα ασφαλισμένη με ένα βαρύ λουκέτο. Κανείς άλλος δε βρισκόταν τριγύρω. Από ένα στενό άνοιγμα στην πύλη διέκρινα ένα άνετο πάρκινγκ, αλλά δεν υπήρχε ούτε ένα αμάξι παρκαρισμένο. Ανάμεσα από τις πλάκες στο λιθόστρωτο είχαν ξεπεταχτεί αγριόχορτα και ο χώρος στάθμευσης φαινόταν αχρησιμοποίητος από καιρό. Παρ' όλα αυτά, η φαρδιά πινακίδα στην είσοδο μου επιβεβαίωνε ότι πράγματι αυτή ήταν η αίθουσα του ρεσιτάλ που έψαχνα.

Πίεσα το κουμπί στο θυροτηλέφωνο πλάι στην είσοδο, όμως δεν απάντησε κανείς. Περίμενα λίγο, ύστερα πάτησα ξανά το κουμπί, και πάλι χωρίς καμία απόκριση. Κοίταξα το ρολόι μου. Το ρεσιτάλ υποτίθεται ότι θα ξεκινούσε σε δεκαπέντε λεπτά, αλλά κανένα σημάδι δεν προμηνούσε ότι επρό-

κειτο ν' ανοίξει η πύλη. Σε μερικά σημεία η μπογιά ξεφλούδιζε και η πόρτα είχε αρχίσει να σκουριάζει. Δεν μπορούσα να σκεφτώ τίποτε άλλο να κάνω, κι έτσι πίεσα άλλη μια φορά το κουμπί του θυροτηλεφώνου, κρατώντας το πατημένο λίγο περισσότερο, αλλά με το ίδιο αποτέλεσμα όπως και πριν: βαθιά σιωπή.

Μην έχοντας ιδέα τι να κάνω, έγειρα με την πλάτη στη βαριά ατσάλινη πύλη κι έμεινα εκεί για κάνα δεκάλεπτο. Είχα την αμυδρή ελπίδα ότι μπορεί να εμφανιζόταν κάποιος από στιγμή σε στιγμή. Αλλά δε φάνηκε κανείς. Δεν υπήρχε η παραμικρή ένδειξη κίνησης, είτε μέσα είτε έξω απ' την πύλη. Δε φυσούσε καθόλου. Κανένα πουλί δεν κελαηδούσε, κανένα σκυλί δε γάβγιζε. Όπως και πριν, ένα αδιαπέραστο στρώμα από γκριζα σύννεφα κάλυπτε τον ουρανό.

Τελικά τα παράτησα –τι άλλο να έκανα;– κι άρχισα να κατηφορίζω, σέρνοντας τα πόδια μου στον δρόμο προς τη στάση του λεωφορείου, παντελώς ανίκανος να κατανοήσω τι συνέβαινε. Το μόνο ξεκάθαρο γεγονός σε αυτή την ιστορία ήταν ότι σήμερα δεν επρόκειτο να γίνει κανένα ρεσιτάλ πιάνου ή οποιαδήποτε άλλη εκδήλωση σε τούτο το μέρος. Δε μου έμενε να κάνω τίποτα παρά να κατευθυνθώ προς το σπίτι μου, με το μπουκέτο των κόκκινων λουλουδιών στο χέρι. Η μητέρα μου, δίχως αμφιβολία, θα ρωτούσε: «Τι τα θες τα λουλούδια;» κι εγώ θα έπρεπε να δώσω κάποια πειστική απάντηση. Ήθελα να τα ξεφορτωθώ στον κάδο απορριμμάτων στον σταθμό, αλλά ήταν αρκετά ακριβά –για μένα τουλάχιστον– για να τα πετάξω απλώς στα σκουπίδια.

Λίγο πιο κάτω στον λόφο υπήρχε ένα χαριτωμένο παρκάκι περίπου στο μέγεθος ενός μικρού οικιστικού οικοπέδου. Στην άλλη άκρη της έκτασης αυτής, μακριά απ' τον

δρόμο, υψωνόταν ένας κεκλιμένος πέτρινος τοίχος. Μετά βίας θα το αποκαλούσες πάρκο – δεν υπήρχε σιντριβάνι, ούτε εξοπλισμός παιδικής χαράς. Το μόνο που είχε ήταν μια μικρή πέργκολα, τοποθετημένη στο κέντρο. Τα τοιχώματα της πέργκολας αποτελούνταν από ρομβοειδή καφασωτά καλυμμένα εντελώς από κισσό. Τριγύρω είχε θάμνους και στο έδαφος υπήρχε μια σειρά από επίπεδες τετράγωνα πέτρινες πλάκες. Ήταν δύσκολο να πει κανείς τι σκοπό εξυπηρετούσε αυτό το πάρκο, κάποιος όμως το περιποιούνταν τακτικά: τα δέντρα και οι θάμνοι ήταν όμορφα κλαδεμένα, χωρίς αγριόχορτα ή σκουπίδια τριγύρω. Ανεβαίνοντας στον λόφο, είχα περάσει ακριβώς δίπλα του χωρίς να το προσέξω.

Μπήκα στο πάρκο για να οργανώσω τις σκέψεις μου και κάθισα σ' ένα παγκάκι κάτω από την πέργκολα. Ένιωθα ότι έπρεπε να μείνω λίγο ακόμα στην περιοχή για να δω πώς θα εξελισσόταν η κατάσταση (μπορεί να εμφανίζονταν ξαφνικά άνθρωποι), και μόλις κάθισα κάτω συνειδητοποίησα πόσο κουρασμένος ήμουν. Ήταν ένα παράξενο είδος εξάντλησης, λες και είχα φτάσει στα όρια των αντοχών μου εδώ και καιρό και μόλις τώρα το καταλάβαινα. Από την πέργκολα είχα πανοραμική θέα στο λιμάνι. Υπήρχαν αρκετά φορτηγά πλοία δεμένα στην αποβάθρα. Από την κορυφή του βουνού τα στοιβαγμένα μεταλλικά εμπορευματοκιβώτια φαίνονταν σαν τα μικρά τσίγκινα κουτάκια που έχουμε στο γραφείο μας για να φυλάμε κέρματα και συνδετήρες.

Ύστερα από λίγο άκουσα μια αντρική φωνή από κάπου μακριά. Όχι φυσική, αλλά ενισχυμένη μέσα από megάφωνο. Δε διέκρινα τι ακριβώς έλεγε, αλλά μεταξύ κάθε πρότασης μεσολαβούσε μια ξεκάθαρη παύση και η φωνή μιλούσε με

ακρίβεια, χωρίς ίχνος συναισθηματικής φόρτισης, σαν να προσπαθούσε να μεταφέρει κάποιο εξαιρετικά σημαντικό μήνυμα όσο το δυνατόν πιο αμερόληπτα. Μου πέρασε από το μυαλό ότι μπορεί να ήταν κάποιο προσωπικό μήνυμα που απευθυνόταν σ' εμένα και μόνο σ' εμένα. Κάποιος είχε μπει στον κόπο να μου εξηγήσει πού είχα κάνει λάθος, τι είχα παραβλέψει. Δεν ήταν κάτι που θα σκεφτόμουν υπό κανονικές συνθήκες, αλλά για κάποιον λόγο αυτή η εντύπωση μου δημιουργήθηκε. Άκουσα προσεκτικά. Η φωνή δυνάμωνε σταθερά και πλέον την καταλάβαινα ευκολότερα. Πρέπει να ερχόταν από ένα megάφωνο στην οροφή κάποιου αμαξίου που ανέβαινε αργά την ανηφόρα, κατά τα φαινόμενα χωρίς να βιάζεται καθόλου. Τελικά συνειδητοποίησα τι ήταν: ένα όχημα που μετέδιδε κάποιο χριστιανικό μήνυμα.

«Όλοι θα πεθάνουν», έλεγε η φωνή ήρεμα, μονότονα. «Όλοι οι άνθρωποι τελικά χάνονται. Κανείς δε γλιτώνει τον θάνατο και την κρίση που ακολουθεί. Μετά τον θάνατο όλοι θα κριθούν αυστηρά για τις αμαρτίες τους».

Καθόμουν εκεί στο παγκάκι ακούγοντας αυτό το μήνυμα. Δεν μπορούσα να εξηγήσω για ποιον λόγο θ' αποφάσιζε κάποιος να κάνει κήρυγμα σ' αυτή την ερημική συνοικία στην κορυφή του βουνού. Οι άνθρωποι που ζούσαν εδώ πέρα ήταν όλοι πλούσιοι, μ' ένα σωρό αμάξια ο καθένας. Αμφέβαλλα κατά πόσο γύρευαν να σωθούν από την αμαρτία. Ή μήπως έκανα λάθος; Το εισόδημα και η κοινωνική θέση μπορεί να μην είχαν καμία σχέση με την αμαρτία και τη σωτηρία.

«Αλλά όλοι όσοι γυρεύουν τη σωτηρία στον Ιησού Χριστό και μετανοούν για τις αμαρτίες τους θα συγχωρεθούν από τον Κύριο. Θα γλιτώσουν τις φλόγες της Κολάσεως. Πι-

στέψτε στον Θεό, γιατί μόνο όσοι πιστεύουν σ' Εκείνον θα λυτρωθούν μετά θάνατον και θα κληρονομήσουν την αιώνια ζωή».

Περίμενα το αμάξι της χριστιανικής αποστολής να εμφανιστεί μπροστά μου στον δρόμο λέγοντας περισσότερα για την Ημέρα της Κρίσεως. Νομίζω ότι μάλλον έλπιζα ν' ακούσω λόγια ειπωμένα με καθησυχαστική, σίγουρη φωνή, ό,τι κι αν ήταν αυτό που θα έλεγαν. Αλλά το αμάξι δε φάνηκε ποτέ. Και κάποια στιγμή η φωνή άρχισε να γίνεται όλο και πιο σιγανή, όλο και πιο δυσδιάκριτη, ώσπου σύντομα δεν άκουγα πλέον τίποτα. Το αμάξι πρέπει να πήρε άλλη κατεύθυνση, μακριά από το σημείο όπου βρισκόμουν. Όταν χάθηκε, ένιωσα σαν να με είχε εγκαταλείψει ο κόσμος. Ξαφνικά μου πέρασε από το μυαλό η σκέψη ότι μπορεί όλη αυτή η ιστορία να ήταν μια φάρσα που είχε καταστρώσει το κορίτσι. Αυτή η ιδέα –ή μάλλον το προαίσθημα, θα ήταν πιο σωστό να πω– μου καρφώθηκε στο μυαλό από το πουθενά. Για κάποιον λόγο που δεν μπορούσα να κατανοήσω πλήρως, μου είχε δώσει σκόπιμα λάθος πληροφορίες και με είχε σύρει στην κορυφή ενός ερημικού βουνού ένα κυριακάτικο απόγευμα. Ίσως να είχα κάνει κάτι για το οποίο εκείνη μου κρατούσε κακία. Ή μπορεί, χωρίς ιδιαίτερο λόγο, να της ήμουν τόσο δυσάρεστος, ώστε δε με άντεχε. Κι έτσι μου είχε στείλει μια πρόσκληση για ένα ανύπαρκτο ρεσιτάλ, και τώρα γελούσε χαιρέκακα, ξεκαρδιζόταν στα γέλια, καθώς έβλεπε (ή μάλλον φανταζόταν) πώς με είχε κοροϊδέψει και πόσο αξιολύπητος και γελοίος έδειχνα.

Εντάξει, αλλά θα έμπαινε κανείς στ' αλήθεια σε όλη αυτή τη φασαρία, καταστρώνοντας ένα τόσο πολύπλοκο σχέδιο προκειμένου να ταλαιπωρήσει κάποιον, απλώς από κα-

κία; Και μόνο το τύπωμα της πρόσκλησης δεν ήταν μικρός κόπος. Μπορούσε πραγματικά να είναι κανείς τόσο κακός; Δε θυμόμουν να της είχα κάνει τίποτα για να με μισεί τόσο πολύ. Καμιά φορά όμως, χωρίς καν να το συνειδητοποιούμε, τσαλαπατάμε τα συναισθήματα των άλλων, πληγώνουμε την περηφάνια τους, τους κάνουμε να νιώσουν άσχημα. Συλλογιζόμουν την πιθανότητα αυτού του όχι και τόσο αδιανόητου μίσους, τις παρεξηγήσεις που μπορεί να είχαν συμβεί, αλλά δεν κατέληγα σε τίποτα πειστικό. Κι έτσι όπως παράδερνα μάτια στον λαβύρινθο των συναισθημάτων μου, ένιωσα να χάνω το μυαλό μου. Προτού το καταλάβω, άρχισα να δυσκολεύομαι ν' ανασάνω.

Μου συνέβαινε κάπου κάπου, μια δυο φορές τον χρόνο. Πιστεύω ότι πρέπει να ήταν υπεραερισμός λόγω υπερβολικού άγχους. Κάτι με αναστάτωνε, ο λαιμός μου σφιγγόταν και δεν ήμουν πια σε θέση να εισπνεύσω αρκετό αέρα και να γεμίσω τα πνευμόνια μου. Με έπιανε πανικός, σαν να με κουκούλωνε ένα ορμητικό ρεύμα κινδυνεύοντας να με πνίξει, και το κορμί μου κοκάλωνε. Το μόνο που μπορούσα να κάνω τότε ήταν να κουλουριαστώ, να κλείσω τα μάτια μου και να περιμένω υπομονετικά να επιστρέψει το σώμα μου στους φυσιολογικούς του ρυθμούς. Μεγαλώνοντας, έπαψα να βιώνω παρόμοιες καταστάσεις (και κάποια στιγμή σταμάτησα και να κοκκινίζω τόσο εύκολα), αλλά στην εφηβεία μου αυτά τα προβλήματα με ταλαιπωρούσαν πολύ.

Κράτησα τα βλέφαρά μου σφαιριστά καθισμένος στο παγκάκι της πέργκολας, έγειρα μπροστά και περίμενα να ελευθερωθώ απ' αυτό το μπλοκάρισμα. Μπορεί να πέρασαν πέντε λεπτά, μπορεί και δεκαπέντε. Δεν ξέρω πόσο κράτησε. Στο μεταξύ, παρακολουθούσα διάφορα παράξενα σχήματα

που εμφανίζονταν μες στο σκοτάδι κι ύστερα χάνονταν, μετρώντας τα σιωπηλά, πασχίζοντας με όλες μου τις δυνάμεις να καλμάρω την αναπνοή μου. Η καρδιά μου χτυπούσε σε ξέφρενο ρυθμό στον θώρακά μου, σαν να έτρεχε εκεί μέσα ένα τρομοκρατημένο ποντίκι.

Ήμουν τόσο συγκεντρωμένος στο μέτρημα, που μου πήρε λίγο χρόνο μέχρι να αντιληφθώ την παρουσία ενός άλλου ατόμου. Είχα την αίσθηση ότι κάποιος βρισκόταν μπροστά μου και με παρατηρούσε. Άνοιξα τα μάτια μου προσεκτικά, πάρα πολύ αργά, και σήκωσα λιγάκι το κεφάλι μου. Η καρδιά μου χτυπούσε ακόμη σαν τρελή.

Χωρίς να το πάρω χαμπάρι, ένας ηλικιωμένος άντρας είχε καθίσει στο παγκάκι απέναντί μου και με κοιτούσε επίμονα. Δεν είναι εύκολο για έναν νέο να υπολογίσει την ηλικία κάποιου γηραιότερου. Στα δικά μου μάτια όλοι φαινόταν εξίσου μεγάλοι. Εξήντα, εβδομήντα... τι διαφορά είχε; Δεν ήταν πλέον νέοι, αυτή ήταν η ουσία. Ο άντρας ήταν λεπτός, μετρίου αναστήματος και φορούσε μια γκριζογάλανη μάλλινη ζακέτα, καφέ κοτλέ παντελόνι και μπλε ρουά αθλητικά παπούτσια. Η κατάσταση των ρούχων του μαρτυρούσε ότι είχε παρέλθει ένα σεβαστό διάστημα από τότε που ήταν καινούργια. Όχι πως έδειχνε κουρελιάρης ή τίποτα τέτοιο. Τα γκριζα μαλλιά του ορθώνονταν πυκνά και πάνω από τ' αυτιά του ξεπετάγονταν τούφες όπως τα φτερά των πουλιών όταν τσαλαβουτούν στο νερό. Δε φορούσε γυαλιά. Δε γνώριζα από πότε καθόταν απέναντί μου, αλλά είχα την αίσθηση ότι με παρατηρούσε αρκετή ώρα.

Ήμουν βέβαιος ότι θα με ρωτούσε «Είσαι καλά;» ή κάτι παρόμοιο, αφού πρέπει να έδινα την εντύπωση πως είχα κάποιο πρόβλημα (και πράγματι είχα). Αυτό ήταν το πρώτο

πράγμα που μου ήρθε στο μυαλό μόλις αντίκρισα τον ηλικιωμένο άντρα. Αλλά δεν είπε τίποτα, δε ρώτησε τίποτα, απλώς βαστούσε μια σφιχτόκλειστη ομπρέλα σαν μπαστούνι. Η ομπρέλα είχε ξύλινη λαβή με κεχριμπαρένιο χρώμα και φαινόταν αρκετά γερή ώστε να χρησιμεύσει σαν όπλο σε περίπτωση ανάγκης. Υπέθεσα ότι ζούσε στη γειτονιά, αφού δεν κουβαλούσε τίποτε άλλο μαζί του.

Έμεινα καθισμένος εκεί προσπαθώντας να ηρεμήσω την αναπνοή μου και ο ηλικιωμένος με παρακολουθούσε σιωπηλός. Με κοιτούσε επίμονα, χωρίς να αποτραβάει το βλέμμα καθόλου. Μ' έκανε να νιώθω άβολα –σαν να τριγύριζα σε ξένη αυλή χωρίς άδεια– και ήθελα να σηκωθώ να φύγω απ' το παγκάκι και να πάω το συντομότερο δυνατό στη στάση του λεωφορείου. Αλλά για κάποιον λόγο δε με βαστούσαν τα πόδια μου. Ο χρόνος περνούσε, και τότε ξαφνικά ο γέρος μίλησε.

«Ένας κύκλος με πολλά κέντρα».

Σήκωσα το βλέμμα μου πάνω του. Τα μάτια μας συναντήθηκαν. Το μέτωπό του ήταν πολύ πλατύ, η μύτη του σουβλερή. Τόσο σουβλερή όσο το ράμφος ενός πουλιού. Δεν έβρισκα τίποτα να πω, κι έτσι ο γέρος επανέλαβε ήρεμα τα λόγια του:

«Ένας κύκλος με πολλά κέντρα».

Φυσικά, δεν είχα την παραμικρή ιδέα τι προσπαθούσε να πει. Μια σκέψη μου πέρασε απ' το μυαλό: μήπως ήταν εκείνος που οδηγούσε το αμάξι με το μεγάφωνο και μετέδιδε τα χριστιανικά μηνύματα; Ίσως να είχε παρκάρει κάπου εδώ κοντά και να έκανε ένα διάλειμμα. Όχι, δεν ήταν δυνατόν. Η φωνή από τα μεγάφωνα ανήκε σε κάποιον πολύ νεότερο. Ή μπορεί να ήταν ηχογραφημένη.

«Κύκλοι, είπατε;» ρώτησα διστακτικά. Ήταν μεγαλύτερος από μένα, και η ευγένεια υπαγόρευε να του μιλήσω.

«Υπάρχουν πολλά κέντρα –όχι απλώς πολλά, μερικές φορές είναι αμέτρητα– και ο κύκλος δεν έχει περιφέρεια». Ο γέρος συνοφρυώθηκε λέγοντας αυτά τα λόγια και οι ρυτίδες στο κούτελό του βάθυναν. «Μπορείς να φέρεις στο μυαλό σου έναν τέτοιο κύκλο;»

Το μυαλό μου βρισκόταν ακόμη εκτός λειτουργίας, αλλά, από αβρότητα και μόνο, έκανα μια προσπάθεια να τον φανταστώ. Έναν κύκλο με πολλά κέντρα και χωρίς περιφέρεια. Όμως, όσο κι αν προσπαθούσα, δεν μπορούσα να τον σχηματίσω στο μυαλό μου.

«Όχι, δεν το πιάνω», είπα.

Ο γέρος με κοίταξε σιωπηλά. Φαινόταν να περίμενε κάποια καλύτερη απάντηση.

«Δε νομίζω ότι μας δίδαξαν τίποτα γι' αυτούς τους κύκλους στα μαθηματικά», δικαιολογήθηκα.

Ο γέρος κούνησε αργά το κεφάλι του.

«Φυσικά και όχι. Είναι αναμενόμενο. Αφού δε σας τα μαθαίνουν αυτά στο σχολείο. Ποτέ δε σας διδάσκουν τα πράγματα που έχουν σημασία στο σχολείο. Αυτό όμως το γνωρίζεις πολύ καλά».

Το γνώριζα πολύ καλά; Γιατί το θεωρούσε δεδομένο ο ηλικιωμένος άντρας;

«Υπάρχει στ' αλήθεια αυτό το είδος κύκλου;» ρώτησα.

«Φυσικά και υπάρχει», είπε ο γέρος, κουνώντας μερικές φορές το κεφάλι του. «Υπάρχει πραγματικά αυτός ο κύκλος. Αλλά δεν μπορούν να τον δουν όλοι».

«Εσείς μπορείτε να τον δείτε;»

Ο ηλικιωμένος δεν αποκρίθηκε. Η ερώτησή μου έμεινε

για λίγο να αιωρείται άβολα στην ατμόσφαιρα, μέχρι που θόλωσε κι εξαφανίστηκε.

Ο γέρος μίλησε ξανά:

«Άκου, πρέπει να βασιστείς στη δική σου δύναμη για να τον φανταστείς. Χρησιμοποίησε όλη τη σοφία που διαθέτεις και φέρε την εικόνα του στο μυαλό σου. Ένας κύκλος που έχει πολλά κέντρα αλλά όχι περιφέρεια. Αν προσπαθήσεις σκληρά, μέχρι να νιώσεις σαν να φτύνεις αίμα, τότε σταδιακά θα ξεδιαλύνει τι είναι αυτός ο κύκλος».

«Ακούγεται δύσκολο», είπα.

«Και βέβαια είναι», συμφώνησε ο γέρος με τρόπο που ακούστηκε λες και έφτυνε κάτι με δύναμη. «Κανένα πράγμα με αξία στον κόσμο δε γίνεται να το αποκτήσεις εύκολα». Και μετά καθάρισε τον λαιμό του σαν να ξεκινούσε μια νέα παράγραφο. «Αν όμως αφιερώσεις πολύ χρόνο και προσπάθεια και καταφέρεις να πετύχεις κάτι τόσο δύσκολο, τότε γίνεται η πεμπτουσία της ζωής σου».

«Η πεμπτουσία;»

«Στα γαλλικά έχουν μια έκφραση: *crème de la crème*. Τη γνωρίζεις;»

«Όχι», είπα. Δεν ήξερα καθόλου γαλλικά.

«Σημαίνει την αφρόκρεμα. Ότι καλύτερο υπάρχει. Το πιο ουσιώδες πράγμα στη ζωή, αυτό είναι η *crème de la crème*. Καταλαβαίνεις; Όλα τ' άλλα είναι απλώς βαρετά και ανάξια λόγου».

Τότε δεν είχα καταλάβει πού το πήγαινε ο ηλικιωμένος. *Crème de la crème*;

«Σκέψου το λίγο», είπε ο γέρος. «Κλείσε ξανά τα μάτια

σου και σκέψου το πάλι από την αρχή. Ένας κύκλος που έχει πολλά κέντρα αλλά όχι περιφέρεια. Ο εγκέφαλός σου είναι κατασκευασμένος έτσι ώστε να είσαι ικανός να στοχαστείς δύσκολα πράγματα. Με τρόπο που σε βοηθάει να φτάσεις στο σημείο να καταλαβαίνεις κάτι που αρχικά δεν μπορούσες να συλλάβεις. Δε γίνεται να είσαι τεμπέλης ή αμελής. Αυτή ακριβώς η στιγμή έχει αποφασιστική σημασία. Επειδή είναι η περίοδος που ο εγκέφαλος και η καρδιά σου διαμορφώνονται και παγιώνονται».

Έκλεισα ξανά τα μάτια μου και προσπάθησα να φανταστώ αυτόν τον κύκλο. Δεν ήθελα να είμαι τεμπέλης ή αμελής. Προσπάθησα να σχηματίσω την εικόνα ενός κύκλου με πολλά κέντρα αλλά χωρίς περιφέρεια. Αλλά, όσο κι αν πάσχιζα να σκεφτώ αυτό που είχε πει ο άντρας, μου ήταν αδύνατο εκείνη τη στιγμή να συλλάβω το νόημά του. Οι κύκλοι που γνώριζα είχαν ένα μόνο κέντρο και μια καμπυλωτή περιφέρεια που συνέδεε σημεία σε ίση απόσταση απ' αυτό. Το γνωστό απλό σχήμα που μπορούσες να σκαρώσεις μ' έναν διαβήτη. Κι αυτό το είδος του κύκλου που περιέγραφε ο ηλικιωμένος δεν ήταν το ακριβώς αντίθετο του κύκλου;

Δεν πίστευα ότι ο γέρος τα είχε χαμένα. Ούτε ότι με δούλευε. Ήθελε να μεταδώσει κάτι σημαντικό. Τουλάχιστον αυτό, για κάποιον λόγο, μπορούσα να το καταλάβω. Έτσι, προσπάθησα ξανά να το συλλάβω, αλλά το μυαλό μου απλώς βολόδερνε μάταια, χωρίς να κάνει την παραμικρή πρόοδο. Πώς ήταν δυνατόν ένας κύκλος με πολλά (ίσως ακόμα και άπειρα) κέντρα να νοείται ως κύκλος; Να ήταν άραγε κάποια προχωρημένη φιλοσοφική μεταφορά; Παιρητήθηκα από την προσπάθεια και άνοιξα τα μάτια μου. Χρειαζόμουν κι άλλα στοιχεία.

Αλλά ο ηλικιωμένος δε βρισκόταν πια εκεί. Κοίταξα παντού τριγύρω, όμως δε φαινόταν ίχνος ζωής στο πάρκο. Ήταν σαν να μην είχε υπάρξει ποτέ. Φανταζόμουν πράγματα με το μυαλό μου; Όχι βέβαια, δεν επρόκειτο για φαντασίωση. Καθόταν εκεί, ακριβώς μπροστά μου, κρατώντας σφιχτά την ομπρέλα του, μιλώντας ήρεμα, θέτοντας ένα παράξενο ερώτημα. Κι ύστερα έφυγε.

Συνειδητοποίησα ότι η αναπνοή μου είχε ξαναγίνει φυσιολογική, ήταν ήρεμη και σταθερή. Το ορμητικό ρεύμα είχε περάσει. Τρύπες άρχισαν ν' ανοίγουν εδώ κι εκεί στο πυκνό στρώμα από σύννεφα πάνω απ' το λιμάνι. Μια αχτίδα φωτός ξεπήδησε ανάμεσά τους, φωτίζοντας την αλουμινένια καμπίνα στην κορυφή ενός γερανού, σαν να είχε βάλει στο σημάδι ακριβώς εκείνο το σημείο. Έμεινα για ώρα να κοιτάζω, καθηλωμένος απ' αυτή τη σχεδόν μυθική σκηνή.

Δίπλα μου, τυλιγμένο στο σελοφάν, βρισκόταν το μικρό μπουκέτο με τα κόκκινα λουλούδια. Σαν κάποιου είδους απόδειξη όλων των παράξενων πραγμάτων που μου είχαν συμβεί αυτή τη μέρα.

Σκεφτόμουν τι να το κάνω και τελικά αποφάσισα να το παρατήσω στο παγκάκι κάτω από την πέργκολα. Ήταν η καλύτερη επιλογή, κατά τη γνώμη μου. Σηκώθηκα και κατευθύνθηκα προς τη στάση του λεωφορείου όπου είχα κατέβει νωρίτερα. Είχε σηκωθεί αέρας και σκόρπιζε τα στάσιμα σύννεφα από πάνω.

Όταν τελείωσα τη διήγηση αυτής της ιστορίας, έγινε μια παύση κι ύστερα ο νεότερος φίλος μου είπε:

«Στ' αλήθεια δεν μπορώ να καταλάβω. Τι συνέβη πραγματικά τότε; Υπήρχε κάποιος κρυφός σκοπός, κάποιο ηθικό συμπέρασμα;»

Αυτό το παράξενο περιστατικό που βίωσα στην κορυφή εκείνου του βουνού στο Κόμπε ένα κυριακάτικο απόγευμα στα τέλη του φθινοπώρου, ακολουθώντας τις οδηγίες στην πρόσκληση και πηγαίνοντας στο μέρος όπου υποτίθεται ότι θα δινόταν το ρεσιτάλ, μόνο και μόνο για να ανακαλύψω ότι το κτίριο ήταν έρημο, τι μπορεί να σήμαινε; Και γιατί συνέβησαν όλα αυτά; Αυτό ήταν που ρωτούσε ο φίλος μου. Απολύτως φυσιολογικά ερωτήματα, πόσο μάλλον αφού η ιστορία που του είχα διηγηθεί δεν οδηγούσε σε κανένα συμπέρασμα.

«Ούτε κι εγώ μπορώ να το καταλάβω, ακόμα και τώρα», παραδέχτηκα.

Θα παρέμενε μυστήριο για πάντα, σαν κάποιος αρχαίος γρίφος. Ότι κι αν είχε συμβεί εκείνη τη μέρα, ήταν ακατανόητο, ανεξήγητο, και στα δεκαοκτώ μου με είχε μπερδέψει και με είχε σαστίσει. Σε τέτοιον βαθμό, που για ένα διάστημα ένιωθα σχεδόν σαν χαμένος.

«Έχω όμως την εντύπωση», είπα, «ότι δεν έχει και τόση σημασία ο σκοπός ή το ηθικό συμπέρασμα».

Ο φίλος μου έδειχνε σαστισμένος.

«Θέλεις να πεις ότι δεν υπάρχει λόγος να μάθεις τι σήμαιναν όλα αυτά;»

Έγνεψα καταφατικά.

«Εμένα όμως», είπε, «θα μ' ενοχλούσε απίστευτα. Θα ήθελα να μάθω την αλήθεια, γιατί συνέβη κάτι σαν κι αυτό. Αν ήμουν στη θέση σου, θέλω να πω».

«Ναι, βέβαια. Κι εμένα με είχε ενοχλήσει τότε. Πολύ. Και με είχε πληγώσει επίσης. Όμως φέρνοντάς το στο μυαλό μου αργότερα, βλέποντάς το από απόσταση, αφού είχε μεσολάβησει χρόνος, κατέληξε να μοιάζει ασήμαντο, δεν άξιζε τον

κόπο να ταραζομαι γι' αυτό. Αισθανόμουν ότι δεν είχε καμία σχέση με την πεμπτουσία της ζωής».

«Την πεμπτουσία της ζωής», επανέλαβε.

«Πράγματα σαν κι αυτά συμβαίνουν καμιά φορά στη ζωή μας», είπα. «Ανεξήγητα, παράλογα γεγονότα που, παρ' όλα αυτά, μας κάνουν άνω κάτω. Φαντάζομαι ότι δε χρειάζεται να τα σκεφτόμαστε, απλώς να κλείνουμε τα μάτια μας και να τ' αφήνουμε να μας προσπερνάνε. Σαν να γλιστράμε κάτω από ένα τεράστιο κύμα».

Ο νεότερος φίλος μου έμεινε για λίγο σιωπηλός για να συλλογιστεί αυτό το τεράστιο κύμα. Ήταν έμπειρος σέρφερ και υπήρχαν ένα σωρό πράγματα, σοβαρά πράγματα, που όφειλε να λαμβάνει υπόψη του σχετικά με τα κύματα. Τελικά μίλησε.

«Αλλά και το να μη σκέφτεσαι για κάτι μπορεί να είναι εξίσου δύσκολο».

«Έχεις δίκιο. Πράγματι μπορεί να είναι δύσκολο».

Κανένα πράγμα με αξία στον κόσμο δε γίνεται να το αποκτήσεις εύκολα, είχε πει ο γέρος με ακλόνητη πεποίθηση, σαν να εξηγούσε ο Πυθαγόρας το θεώρημά του.

«Σχετικά μ' αυτόν τον κύκλο με τα πολλά κέντρα αλλά χωρίς περιφέρεια... Έδωσες ποτέ καμιά εξήγηση;» ρώτησε ο φίλος μου.

«Καλή ερώτηση», είπα. Κούνησα αργά το κεφάλι μου. Έδωσα καμιά εξήγηση;

Στη ζωή μου, όποτε συμβαίνει κάποιο ανεξήγητο, παράλογο, δυσάρεστο γεγονός (δεν εννοώ ότι συμβαίνει συχνά, αλλά έχει συμβεί μερικές φορές), πάντα μου έρχεται στον νου αυτός ο κύκλος – ο κύκλος με τα πολλά κέντρα αλλά χωρίς περιφέρεια. Κι όπως έκανα στα δεκαοκτώ μου σ' εκεί-

νο το παγκάκι κάτω από την πέργκολα, κλείνω τα μάτια μου και αφουγκράζομαι τον χτύπο της καρδιάς μου.

Μερικές φορές αισθάνομαι ότι μπορώ να ψυχανεμιστώ τι είναι αυτός ο κύκλος, αλλά αδυνατώ να φτάσω σε μια βαθύτερη κατανόηση. Το ίδιο συμβαίνει ξανά και ξανά. Το πιθανότερο, αυτός ο κύκλος δεν είναι ένας κύκλος με ξεκάθαρη, πραγματική μορφή, αλλά μάλλον υπάρχει μόνο στο μυαλό μας. Αυτό πιστεύω. Όταν αγαπάμε αληθινά κάποιον με όλη μας την καρδιά, όταν νιώθουμε βαθιά συμπόνια, όταν σκεφτόμαστε ιδεαλιστικά για το πώς θα έπρεπε να είναι ο κόσμος, όταν βρίσκουμε την πίστη μας (ή έστω κάτι κοντά στην πίστη), τότε κατανοούμε τον κύκλο ως κάτι δεδομένο και τον αποδεχόμαστε στην καρδιά μας. Ωστόσο αυτό δεν είναι παρά η προσωπική μου αόριστη απόπειρα να τον εκλογικεύσω.

Ο εγκέφαλός σου είναι κατασκευασμένος έτσι ώστε να είσαι ικανός να στοχαστείς δύσκολα πράγματα. Με τρόπο που σε βοηθάει να φτάσεις στο σημείο να καταλαβαίνεις κάτι που αρχικά δεν μπορούσες να συλλάβεις. Κι αυτό γίνεται η πεμπτούσια της ζωής σου. Όλα τ' άλλα είναι απλώς βαρετά και ανάξια λόγου. Αυτό μου είχε πει ο γκριζομάλλης γέρος. Ένα συννεφιασμένο κυριακάτικο απόγευμα στην κορυφή ενός βουνού στο Κόμπε, καθώς κρατούσα σφιχτά ένα μικρό μπουκέτο με κόκκινα λουλούδια. Και ακόμα και τώρα, όποτε μου συμβαίνει κάτι δυσάρεστο, συλλογίζομαι ξανά αυτόν τον ξεχωριστό κύκλο και τα *βαρετά και ανάξια λόγου πράγματα*. Και την εξαισία αφρόκρεμα που πρέπει να βρίσκεται εκεί βαθιά μέσα μου.

ΠΑΝΩ Σ' ΕΝΑ ΠΕΤΡΙΝΟ ΜΑΞΙΛΑΡΙ

Η α ήθελα να πω μια ιστορία για μια γυναίκα. Το θέμα είναι ότι δε γνωρίζω σχεδόν τίποτα για εκείνη. Ούτε καν το όνομα ή το πρόσωπό της δεν μπορώ να θυμηθώ. Και θα έβαζα στοίχημα πως ούτε κι εκείνη μπορεί να με θυμηθεί.

Όταν τη γνώρισα, ήμουν δευτεροετής στο πανεπιστήμιο και υποθέτω ότι εκείνη ήταν γύρω στα είκοσι πέντε. Έτυχε να εργαστούμε και οι δύο μερική απασχόληση την ίδια περίοδο στην ίδια δουλειά. Ήταν εντελώς απροσχεδιαστο, αλλά καταλήξαμε να περάσουμε ένα βράδυ μαζί. Και δεν ξαναειδωθήκαμε ποτέ.

Στα δεκαεννιά δε γνώριζα το παραμικρό για τις εσωτερικές διεργασίες της ίδιας μου της καρδιάς, πόσο μάλλον για τις καρδιές των άλλων. Κι όμως πίστευα ότι καταλάβαινα πολύ καλά την ευτυχία και τη δυστυχία. Αυτό που δεν μπορούσα ακόμη να κατανοήσω ήταν τα μυριάδες φαινόμενα που καταλάμβαναν τον χώρο ανάμεσα στην ευτυχία και στη δυστυχία και το πώς συνδέονταν μεταξύ τους. Ως αποτέλεσμα, συχνά αισθανόμουν αγχωμένος και αβοήθητος.

Παρ' όλα αυτά, θέλω να μιλήσω για εκείνη.

Αυτό που όντως γνωρίζω είναι ότι έγραφε τάνκα* και ότι

---

* Είδος κλασικής ιαπωνικής ποίησης, παλιότερο από το χαϊκού. Απλώνεται σε πέντε στίχους και ο ρυθμός του είναι 5-7-5-7-7 συλλαβές

είχε εκδώσει μια ποιητική συλλογή. Λέω ότι είχε εκδώσει, αλλά στην πραγματικότητα το βιβλίο ήταν ένα τομίδιο σαν φυλλάδιο που με το ζόρι προσέγγιζε σε ποιότητα ακόμα και τις αυτοεκδόσεις, αποτελούμενο από τυπωμένες σελίδες δεμένες με σπάγγο κι ένα απλό εξώφυλλο. Πολλά όμως από τα ποιήματα στη συλλογή της, κατά περίεργο τρόπο, σου εντυπώνονταν στο μυαλό. Τα περισσότερα αφορούσαν τον έρωτα ανάμεσα στον άντρα και στη γυναίκα ή τον θάνατο. Σχεδόν σαν να ήθελε να δείξει ότι ο έρωτας και ο θάνατος είναι έννοιες που δε γίνεται να διαχωριστούν ή να αποκοπούν η μια από την άλλη.

Εσύ και εγώ
είμαστε πραγματικά
τόσο μακριά;
Έπρεπε άραγε στον
Δία ν' αλλάξω τρένο;

Όταν τ' αυτί στο
πέτρινο μαξιλάρι
κολλώ, ο ήχος
του αίματος που κυλά
είναι απών, πάντ' απών.

«Μπορεί να φωνάξω τ' όνομα κάποιου άλλου άντρα τη στιγμή που θα τελειώνω, έχεις πρόβλημα μ' αυτό;» με ρώτησε. Ήμασταν γυμνοί κάτω απ' τα σκεπάσματα.

ανά στίχο (δηλαδή 31 συλλαβές συνολικά). Όπως και το χαϊκού, στοχεύει στην απλότητα, η οποία είναι και το κύριο μέσο έκφρασης. (Σ.τ.Ε.)

«Νομίζω ότι δεν έχω πρόβλημα», είπα. Δεν ήμουν απολύτως σίγουρος, αλλά σκέφτηκα ότι μάλλον δε θα με πείραζε. Θέλω να πω, ήταν απλώς ένα όνομα. Τίποτα δε θ' άλλαζε εξαιτίας ενός ονόματος.

«Μπορεί να φωνάξω πραγματικά δυνατά».

«Αυτό μπορεί να είναι πρόβλημα», βιάστηκα να πω. Το παμπάλαιο ξύλινο διαμέρισμα όπου ζούσα είχε τοίχους τόσο λεπτούς και σαθρούς σαν τις ρυζογκοφρέτες που συνηθίζα να τρώω παιδί. Ήταν πολύ αργά τη νύχτα, κι αν πράγματι ούρλιαζε, οι γείτονες δίπλα θα τ' άκουγαν όλα.

«Τότε, καλύτερα να δαγκώσω μια πετσέτα», είπε.

Διάλεξα την πιο καθαρή, χοντρή πετσέτα απ' το μπάνιο, την έφερα και την άφησα δίπλα στο μαξιλάρι.

«Είναι εντάξει αυτή;»

Δάγκωσε την πετσέτα σαν άλογο που δοκιμάζει ένα νέο χαλινάρι. Έγνεψε καταφατικά. Προφανώς η πετσέτα έκανε για τη δουλειά.

Ήταν μια εντελώς τυχαία συνέυρεση. Δεν έτρεφα καμία ιδιαίτερη ελπίδα ότι θα κοιμόμασταν μαζί, ούτε κι εκείνη, απ' όσο καταλαβαίνω. Δουλεύαμε στο ίδιο μέρος ήδη μερικές εβδομάδες, αλλά, εφόσον τα πόστα μας ήταν διαφορετικά, σχεδόν ποτέ δε μας δινόταν η ευκαιρία να κάνουμε μια κουβέντα της προκοπής. Εκείνον τον χειμώνα εγώ έκανα τη λάντζα και βοηθούσα στην κουζίνα σ' ένα φτηνιάρικο ιταλικό εστιατόριο κοντά στον σταθμό της Γιοτσούγια, ενώ αυτή δούλευε εκεί ως σερβιτόρα. Όλοι οι εργαζόμενοι μερικής απασχόλησης ήταν φοιτητές εκτός από εκείνη. Ίσως γ' αυτό να φαινόταν λίγο απόμακρη.

Αποφάσισε να παραιτηθεί στα μέσα του Δεκεμβρίου, και μια μέρα μερικοί από τους εργαζόμενους πήγαν μετά τη δου-

λειά για ποτά σ' ένα κοντινό *ιζακάγια*. Προσκλήθηκα κι εγώ να πάω μαζί τους. Δεν ήταν ακριβώς αποχαιρετιστήριο πάρτι, απλώς ήπιαμε βαρελίσια μπίρα, τσιμπολογήσαμε σνακ και κουβεντιάσαμε διάφορα θέματα. Έμαθα ότι προτού εργαστεί ως σερβιτόρα είχε δουλέψει σ' ένα κτηματομεσιτικό γραφείο και σ' ένα βιβλιοπωλείο. Σε όλα τα μέρη που είχε εργαστεί, εξήγησε, ποτέ δεν τα πήγαινε καλά με τη διοίκηση ή με τους ιδιοκτήτες. Στο εστιατόριο δεν είχε τσακωθεί με κανέναν, είπε, αλλά ο μισθός ήταν πολύ χαμηλός για να τα βγάλει πέρα κάμποσο καιρό, κι έτσι αναγκάστηκε να ψάξει για άλλη δουλειά. Όχι πως το ήθελε.

Τι είδους δουλειά θέλεις να βρεις; τη ρώτησε κάποιος.

«Δε με νοιάζει», απάντησε, τρίβοντας τη μύτη της στο πλάι. (Δίπλα στη μύτη της υπήρχαν δύο μικρές ελιές στη σειρά, σαν αστερισμός.) «Θέλω να πω, έτσι κι αλλιώς, ό,τι κι αν καταλήξω να κάνω, σίγουρα δεν πρόκειται να είναι τίποτα σπουδαίο».

Ζούσα τότε στην Ασάγκαγια και το δικό της σπίτι ήταν στο Κογκανέι. Έτσι, πήραμε μαζί την υπερταχεία της Γρήγορης Γραμμής από τη Γιοτσούγια. Καθίσαμε δίπλα δίπλα στο τρένο. Ήταν περασμένες έντεκα μιας νύχτας με τσουχτερό κρύο και αέρα που ξύριζε. Προτού καλά καλά το καταλάβω, είχαμε μπει στην εποχή που χρειάζονται γάντια και κασκόλ. Καθώς το τρένο πλησίαζε στην Ασάγκαγια, σηκώθηκα όρθιος κι ετοιμάστηκα να κατέβω, όταν εκείνη σηκωσε το κεφάλι της, με κοίταξε και είπε χαμηλόφωνα:

«Αν δεν υπάρχει πρόβλημα, θα σε πείραζε να μείνω στο σπίτι σου απόψε;»

«Εντάξει, αλλά πώς κι έτσι;»

«Είναι πολύς δρόμος για να γυρίσω πίσω στο Κογκανέι».

«Πρέπει να σε προειδοποιήσω, το διαμέρισμα είναι μικροσκοπικό και πραγματικό αχούρι», είπα.

«Αυτό στ' αλήθεια δε μ' ενοχλεί καθόλου», απάντησε και μ' έπιασε από το μπράτσο.

Έτσι βρέθηκε στη φτωχική μου τρύπα και ήπιαμε μερικές μπίρες. Τις ήπιαμε με το πάσο μας και μετά, σαν να ήταν το φυσικό επόμενο βήμα, πέταξε τα ρούχα της μπροστά μου. Τόσο απλά, έμεινε γυμνή και βολεύτηκε στο φουτόν μου. Ακολουθώντας το παράδειγμά της, έβγαλα τα ρούχα μου και έπεσα μαζί της στο κρεβάτι. Έσβησα το φως, αλλά η λάμψη από την κουζίνα υγραερίου φώτιζε αρκετά το δωμάτιο. Ζεστάναμε αδέξια ο ένας τον άλλον στο κρεβάτι. Για λίγη ώρα κανείς από τους δυο μας δεν είπε κουβέντα. Έτσι γρήγορα που είχαμε ξεγυμνωθεί, δυσκολευόμουν ν' αποφασίσω τι είδους κουβέντα ν' ανοίξω. Αλλά καθώς τα σώματά μας σταδιακά θερμαίνονταν, νιώσαμε την αμηχανία κυριολεκτικά να εξατμίζεται και τα κορμιά μας να χαλαρώνουν. Ήταν ένα παράξενο αίσθημα οικειότητας.

Τότε ήταν που ρώτησε:

«Μπορεί να φωνάξω τ' όνομα κάποιου άλλου άντρα τη στιγμή που θα τελειώνω, έχεις πρόβλημα μ' αυτό;»

«Τον αγαπάς;» τη ρώτησα όταν είχα ετοιμάσει την πετσέτα.

«Ναι, πολύ», απάντησε. «Τον αγαπώ πολύ, πάρα πολύ. Τον σκέφτομαι συνέχεια, κάθε λεπτό. Αλλά εκείνος δε μ' αγαπάει τόσο. Θέλω να πω, έχει φιλενάδα».

«Αλλά βλέπεστε;»

«Μμμ. Μου τηλεφωνεί όποτε θέλει το κορμί μου», είπε. «Σαν να παραγγέλνει φαγητό στο σπίτι».

Δεν είχα ιδέα πώς ν' αντιδράσω, κι έτσι έμεινα σιωπηλός.

Πιστεύω ότι η αγάπη είναι το απαραίτητο καύσιμο που μας επιτρέπει να συνεχίσουμε να ζούμε. Κάποτε αυτή η αγάπη μπορεί να τελειώσει. Ή μπορεί να μην οδηγήσει πουθενά. Αλλά, ακόμα κι αν ξεθωριάσει, ακόμα κι αν μείνει χωρίς ανταπόκριση, και πάλι μπορείς να κρατηθείς από την ανάμνηση ότι αγάπησες κάποιον, ότι ερωτεύτηκες κάποιον. Και αυτή είναι μια πολύτιμη πηγή θερμότητας.

Στην πέμπτη συλλογή διηγημάτων του, ο μάγος της παράξενης, αιγιματικής μυθοπλασίας Χαρούκι Μουρακάμι επιστρέφει με μια σειρά από σπαρακτικά οικείες ιστορίες για την αγάπη, τη μοναξιά, την παιδική ηλικία και τη μνήμη, γραμμένες σε πρώτο ενικό, που ισορροπούν δεξιοτεχνικά μεταξύ πραγματικότητας και μη πραγματικότητας, σ' ένα μείγμα μαγικού ρεαλισμού και νοσταλγικής αυτοβιογραφίας.

Ονειρικές καταστάσεις, επινοημένα άλμπουμ της τζαζ, μαϊμούδες που μιλάνε και κλέβουν τα ονόματα των γυναικών που αγαπούν, το πάθος για τη μουσική και το μπέιζμπολ, η χαμένη νεότητα και οι εφηβικοί έρωτες: οκτώ μυστηριώδη όσο και φιλοσοφημένα αριστοτεχνικά διηγήματα από τον αδιαμφισβήτητο χρονικογράφο της σύγχρονης αποξένωσης.

Έτσι, η ανάμνηση έγινε ένα από τα πιο πολύτιμα συναισθηματικά εργαλεία μου, ένα μέσο επιβίωσης σχεδόν. Σαν ένα απαλό γατάκι κουλουριασμένο ζεστά μες στην πελώρια τσέπη ενός παλτού, όπου βυθίζεται αμέσως στον ύπνο.

Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ

www.psychogios.gr

ΚΩΔ. ΜΗΧ/ΣΗΣ: 26113